

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer 4119863

Onderwerp: Plan Gezonde Leefomgeving

Kernboodschap

Arnhem is een bruisende, gezellige, groene stad, waar ook nieuwe inwoners een fijn thuis moeten kunnen vinden. Om ervoor te zorgen dat de gezonde leefomgeving in Arnhem wordt beschermd en waar mogelijk verbeterd, heeft Arnhem het Plan Gezonde Leefomgeving vastgesteld. Hierin borgt de gemeente dat gezondheid en de gezonde leefomgeving uitgangspunten zijn bij nieuwe ontwikkelprojecten. Ook maakt dit plan het mogelijk om gebieden die nu ongezond zijn, bijvoorbeeld door slechte luchtkwaliteit en geluidsoverlast, aan te pakken. Zo blijft Arnhem ook onder de Omgevingswet zorgen voor een gezonde leefomgeving voor huidige en nieuwe inwoners.

Voorstel

1. Het Plan Gezonde Leefomgeving vast te stellen.

Inleiding

Arnhem is een mooie, groenblauwe, bruisende stad. Op sommige plekken is de leefomgeving echter nog niet gezond, vooral op plekken waar de lage luchtkwaliteit en overlast door geluid samenkomen. Arnhem staat tegelijk voor grote ontwikkelopgaven, die randvoorwaardelijk zijn en niet ter discussie staan. Daardoor kan de gezonde leefomgeving op bepaalde plekken verder onder druk komen te staan. Dit Plan zorgt ervoor dat we bij die ontwikkelingen ook scherp blijven kijken naar de gezonde leefomgeving, en dit als uitgangspunt meenemen bij die ontwikkelingen vanuit de gedachte: ontwikkelen moet om mensen een thuis te kunnen bieden, maar hoe kunnen we dat op een zo gezond mogelijke manier doen?

Met dit Plan gaan we dus vooral iets veranderen aan de aanpak van projecten en hoe we naar de gezonde leefomgeving kijken. Daar waar we eerder ontwikkelingen alleen toetsten aan de wettelijke normen, gaan we nu gebiedsgericht en integraal naar de gezonde leefomgeving kijken. We gaan beter en completer monitoren hoe het gaat met de gezonde leefomgeving, ook om inzicht te krijgen in cumulatie van negatieve gezondheidseffecten. Dit doen we in samenhang met het Duurzaam Mobiliteitsplan, de visie Duurzame (Stads)landbouw en Duurzaam Voedsel, de Woonvisie, ontwikkelingen zoals Arnhem Oost etc..

De benadering van de gezonde leefomgeving is bij uitstek een onderwerp dat integraal opgepakt moet worden. Het Plan Gezonde Leefomgeving is de overkoepelende paraplu, waarin we ambities uit de omgevingsvisie terugzien, waarmee we een brede monitoring ontwikkelen, en waar vanuit we andere opgaven ondersteunen met advies. Naast ontwikkelingen, geeft de brede monitoring ook inzicht in de plekken in Arnhem waar de leefomgeving nog niet gezond genoeg is, en waar we samen met bewoners en mede vanuit andere opgaven, activiteiten kunnen ondernemen om dit te verbeteren.

Beoogd effect

Een overkoepelende, integrale aanpak die ervoor zorgt dat de gezonde leefomgeving als een van de uitgangspunten wordt meegenomen bij ontwikkelingen in Arnhem, en die inzichtelijk maakt welke plekken in Arnhem aandacht verdienen om gezonder te worden. Zodat we effectief en doelgericht kunnen werken aan een nog gezonder Arnhem.

Argumenten

- 1.1 *Het Plan voorkomt dat er bij ontwikkelingen achteraf aanpassingen nodig zijn om een gezonde leefomgeving te borgen, of dat de leefomgeving in de belangenafweging wordt vergeten.*
Daarvoor leggen we twee beleidskeuzes vast:
 1. De gezonde leefomgeving is onderdeel van het te ontwikkelen omgevingskwaliteitskader, zoals genoemd in de omgevingsvisie. Zo trekken we nu de kaders breder dan alleen de traditionele uitgangspunten (vanuit de welstand).
 2. We betrekken een onafhankelijk advies ten aanzien van de gezondheidseffecten bij grotere ontwikkelprojecten (>50 woningen).
- 1.2 *In het Plan is geborgd dat er voldoende ruimte blijft voor de nodige stadsontwikkeling.*
Het gaat er bij het meenemen van de gezonde leefomgeving niet om of een ontwikkeling wel of niet door kan gaan, maar over hoe de gewenste ontwikkeling op een voor de leefomgeving zo gezond mogelijke manier kan plaatsvinden. Het blijft mogelijk om bij zwaarwegend belang, gemotiveerd af te wijken van de streefwaarden voor een gezonde leefomgeving, zodat de ontwikkeling van Arnhem doorgang kan vinden. Daarbij kan dan actief gezocht worden naar compenserende maatregelen.
- 1.3 *In de begroting 2024 en in de startnotitie voor het Duurzaam Mobiliteitsplan is afgesproken om strengere normen te stellen aan de milieuzone als het Rijk die mogelijk maakt.*
Met de in het Plan en in de onderliggende uitvoeringsagenda Lucht (volgt direct op dit Plan), voorgestelde herziening van de milieuzone, volgen we de strengere normen die het Rijk mogelijk maakt. Ook gaan we na of uitbreiding van de milieuzone noodzakelijk is. In het Plan is hiervoor een onderzoeksvraag opgenomen.
- 1.4 *We houden voor het tegengaan van geluidshinder vast aan het staande beleid in Arnhem met ambitieuzere streefwaarden voor bepaalde gebieden zoals woonwijken.*

Geluid is naast lucht een belangrijk aspect dat de gezondheid van Arnhemmers raakt. Het vasthouden aan deze waarden zorgt ervoor dat we kritisch kijken naar hoe we zo kunnen bouwen dat geluidshinder beperkt wordt of we de bron van geluid kunnen aanpakken. In een overspannen woningmarkt is het van belang dat we voorkomen dat kwetsbare mensen op de woningmarkt (studenten/sociale huurders/kinderen) in een ongezonde leefomgeving terecht komen. Ook deze aanpak heeft geen direct beperkende invloed op de woningbouwopgave. Omdat dat het staand beleid is en dit daarmee een beleidsneutrale keuze is. Bovendien gaat het om streefwaarden, waar gemotiveerd van afgeweken kan worden.

- 1.5 *Met een wijkmonitor die inzicht geeft in de gezondheidssituatie in iedere wijk, kunnen we zien waar cumulatieve gezondheidseffecten zijn en waar gezondheid extra aandacht of actie verdient.*

De monitor brengt niet alleen in beeld hoe de gezonde leefomgeving ervoor staat (luchtkwaliteit, geluidsoverlast), maar ook hoe groen de wijk is, hoeveel mogelijkheden voor beweging er zijn etc. Zo'n monitor is niet allesbepalend, omdat er binnen een wijk nuances kunnen zijn, maar heeft wel een hele waardevolle signaalfunctie die goed past bij de gebiedsgerichte aanpak.

- 1.6 *De resultaten van een pilot met een wijkgezondheidsmonitor zijn veelbelovend*

In samenwerking met de GGD en de wijkteams en teams leefomgeving hebben we een opdracht uit laten voeren voor een pilot, om te kijken wat er mogelijk is met betrekking tot een wijkgezondheidsmonitor. Het resultaat is veelbelovend, en na een aantal aanpassingen goed bruikbaar als signalering. In een oogopslag kunnen we straks zien in welke wijken er meer en waar er minder aandachtspunten zijn voor de gezondheid in de breedte.

Kanttekeningen en risico's

- 1.1 *In de omgevingsvisie staat de opdracht om de huidige gebiedsbenadering uit de structuurvisie (2012) in lijn te brengen met de ontwikkelingsgebieden uit de omgevingsvisie. In dit plan borgen we de gebiedsgerichte milieustrategie op een andere manier.*

We hebben op dit moment de afweging gemaakt dat het intekenen van gebiedstypen met daaraan gekoppeld streefwaarden voor milieuaspecten zoals lucht, geluid en bodem, onvoldoende meerwaarde heeft. Dat komt omdat binnen gebieden grote variatie is per milieuaspect. Daarom zijn we van mening dat het intekenen van concrete lijnen met daaraan gekoppeld ambities, in dit stadium valse zekerheid en veel verwarring op kunnen gaan leveren voor inwoners en bij projectontwikkelingen.

Het Plan is er meer op gericht om op basis van gedegen monitoringsinformatie en gebieds-specifieke situaties, te bepalen welk handelingsperspectief er is voor de gezonde leefomgeving. Gecombineerd met opname in het omgevingskwaliteitskader en de onafhankelijke advisering, borgen we de gezonde leefomgeving beter. Tegelijk blijft zo ruimte bestaan om in ontwikkelgebieden een gesprek te organiseren over de belangenafweging.

Participatie

Bij de totstandkoming van de omgevingsvisie is een uitgebreid participatietraject gevolgd. Dit heeft geresulteerd in een visie waarin de gezonde leefomgeving als een van de leidende principes is opgenomen. Omdat dit plan een voortvloeisel is uit die visie, en vooral richtinggevende uitspraken doet waarbij er niet direct veranderingen of keuzes worden gemaakt op gebiedsniveau, was het niet van toepassing om opnieuw een soortgelijk participatietraject aan te gaan.

Bij de doorwerking van het plan op gebiedsniveau richting planvorming, is het nadrukkelijk wel weer de bedoeling om met participatie te werken. Dan gaat het bijvoorbeeld om verbeteringen voor, of het voorkomen van verslechtering van, de gezonde leefomgeving op wijkniveau. Waarbij samen opgetrokken wordt met bewoners en de wijkteams.

Financiën

De kosten voor het realiseren en beschermen van een gezonde leefomgeving zijn in drie delen uit te splitsen:

1. Strategisch verbinden (structureel): advisering in ontwikkelprojecten en uitvoeren van delen van het Plan (o.a. input voor het omgevingskwaliteitskader). Contact met partners en burgers.
2. Uitvoeren van projecten, waaronder uitbreiden milieuzone, onderzoek geluidshinder en rustige zones, aanscherpen handhaving, in kaart brengen zeer zorgwekkende stoffen, subsidies etc..
3. Monitoring.

De plannen zijn voldoende financieel gedekt om in 2024 aan de slag te gaan. Er is nog een tekort voor het volledig realiseren van het Plan Gezonde Leefomgeving van € 150.000 p/j voor de jaren 2025 t/m 2027. Hiervoor zal een dekkingsvoorstel worden gedaan in de Perspectiefnota 2025.

Uitvoering

Het plan leidt, naast betere, integrale, vroegtijdige inbreng van het thema gezonde leefomgeving en een samenhangende monitoring op gezondheid, tot diverse uitvoeringsprogramma's. Het eerste is de uitvoeringsagenda lucht.

Communicatie

Het Plan Gezonde Leefomgeving wordt gepubliceerd.

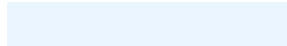
Bijlage

Stukken voor gemeenteraad

- Plan Gezonde Leefomgeving

Besluit van

Zaaknummer

4119863

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 16 april 2024, nummer: 4119863;

besluit:

1. Het Plan Gezonde Leefomgeving vast te stellen.

De griffier,

De voorzitter,